

TELEGRAPHIC ROMAN.

N° 21.

ANUL IX.

Civiliș 25. Maiș. 1861.

Телеграфът есе одатъ не септемвръ: Жоаи. — Презмерационе се фаче; дн Сивиш ла еспедиторъ фочей; не афаръ ла Ч. Р. поше, къ вані гата, прип скрисорі франкате, адресате кэре еспедиторъ. Презцил презмерациеі пентрѣ Сивиш есте не ан 4. фл. 20 кр. в. а. еар не о жметате де ан 2. фл. 10 кр. Пентрѣ елелате пърди але Трансилваніеі

ші пентрѣ провинціеле дин Моархъ не анан 5; фл. 25 кр. еар о жметате де ан 2. фл. 62 1/2 кр. Пентрѣ прип. ші дері стріне по ан 9 ф. 45 кр. не 1/2 ан 4 фл. 72 кр. в. а. Императе се шлѣскѣ пентрѣ днжиса брѣ къ 7. кр. шірл къ літере пічї, пентрѣ а доза брѣ къ 5 1/2 кр. ші пентрѣ а треіа ренедіре къ 3 1/2 кр. в. а.

III. Orientare.

Докторъ ші Професоръ де дрептері дн Академіа жрідикъ дин Сивиш, D. Сендъ дн Артикълъ съ дин Transsylvania, *Beiblatt zum Sieb. Boten* Nr. 22. дин каре ам скосѣ зн пасаціѣ, ші лам десбътят прескъртѣ дн артикълъ пострѣ съ „Н. Orientare“, ворбінд деспре Політика Сашіор, ші лъджндѣо зиче ла днченптъ:

„Саші дн Ардеалъ прип маі мълтѣ ка шапте съте де ані аѣ днплинѣ Провлема лор, де а фї о сиріжоапъ неклтїтѣ а тронълі, де а сьсціне націоналітатеа лор днтрѣ Еlemen-те дісфаворабіле, ші а днапта чівілізаціе, кълтъръ ші възна старе къ інтеліціндъ політїкъ, ші къ Дїпломатїе практїкъ, ші къ ажнцереа ачестор прогресе о мълдѣмескѣ Саші пѣ пѣтѣросїтатеі ші препотендеі фїзіче, чї пстерї Спїрїтуалї ші а Кълтѣреї. О Історїе де шапте съте де анї доведеште цїпта чеа нескїмѣчїостъ а Полїтїчеї лор, прекъм ші мїжлоачеле ші кыле, прип каре ла цїпта ачееа се пѣтеа ажнцѣ. По-літїка лор п'аѣ фост політїка Дъжманїеї ші а дісхармонїеї, чї аѣ фостѣ тотдеапа політїка днпшчїзїреї ші а пѣчїї. Еа аѣ фостѣ, ші есте дндрептатѣ спре нїміка алтѣ, декът спре сьсціпѣреа націоналітѣдїї, ші апої дндатѣ спре ліберале днпрежърї констїтуціонале, каре фър вътъмареа Дрептерїор алтора гарантеазъ есїстїнда ші възна старе а націеї. Асфелїх де політїкъ пѣ ватѣмъ ші пѣ примѣждѣїеште дрептерїле ші Интереселе алтора, ші аре дн те мейл ачеста дндрептѣдїре аджкѣ інтерї. Дъпъ ачестеа віне Дл. Сендъ ла кесцізїнеа націоналітѣдїор ші зїче:

„Егала дндрептѣдїре се іа знеорї дн ачел днделесѣ, къ днсемпѣтатеа ші пѣтереа фїекѣреїа лімбї требѣ съ фїе егалѣ. Претенсіонеа ачаста пѣ кърїнде дн сїне алта, декълтѣ транспортареа Комънісѣмълѣ дѣне терепнълъ посесїзїнеї матеріале ла терепнълъ посесїзїнеї спїрїтуале. Еа креде, къ прип Леці ші Декрете се поате нїмічї непотрївіреа патѣралѣ. Еа пѣ гжндеште, къ не терепнълъ Спїрїтуалї къ мълт маї греѣ се поате ефектѣа сїлзїреа де Нївелацие, декът не терепнълъ посесїзїнеї матеріале. Романїї ші Грчїї де демълтѣ се нїердърѣ де не Бїна Історїеї, ші тотъшї лъмеа днтреагъ кълтївеазъ лімба чеа тоартѣ а Романїор ші а Гречїор. Лімба латїнъ аѣ фостѣ прип маї мълдї Секълі лімба леціслаціеї ші а Адмїнїстраціеї дн мълте лъкрърї комънале. Лімба франдезѣ саѣ фъкѣт лімба дїпломатїкъ прип пѣтереа са. Дн ачесте, ші ачестор асеме не днфѣдїшърї заче довада чеа перѣфѣтавере, къ конченптълѣ Егалеї дндрептѣдїрї пѣ поате абеа де кърїнсѣлѣ съѣ Егалїтатеа днсемпѣрїї ші а пѣтерїї знеї нації. Егала дндрептѣдїре пѣ се кърїнде дн рїдікареа дїсварїтѣдїї днтемеїате прип градълѣ десволтърїї врезнѣї попорѣ. Проблема чеа маї днпалтѣ а Статълі есте десволтареа ші мълдѣмїреа Персоналітѣдїї Сїнгратїчїлор ші а націоналітѣдїлор, каре ії сжнт лѣї сїнѣсе. Егала дн-

дрептѣдїре се поате хотърѣ негатївѣ аша, ка нїчї знеї націоналітѣдїї ші лімбї не калеа дѣмълдѣчїзїнеї де пѣтере съ пѣ і се прокърѣ пре-къмнѣпїре ші прерогатївѣ асѣпра алтеї. Статъл съ фїе Татъл, кареле пре тодї копїї сѣл, фїе лімбіле лор кът де фелїзїте, днтерѣдїшазъ къ егалѣ ізвїре ші днгрїжїре. Ел пѣ поате съ се факѣ нїчї кънд мама Вітрїгъ зржїбѣсѣ, кареа днпнаптеазъ пѣмаї пре фїї чеї фаворїдї, еар пре чеїалалдї фїї аї сѣл дн днпївѣ дѣла сїне къ аспїрїте ші деспредѣре, ка не нїште копїї вітрїдї. Днтр'ѣн Статѣ аша полігїотѣ, към есте Австріа, Егала дндрептѣдїре дн днделесѣлѣ знеї скѣтїнде егале лецїте, ші ал знеї днгрїжїрї егале пентрѣ десволтаре ші мълдѣмїре есте о порънкъ а пѣчесїтѣдїї, о порънкъ а консервациеї де сїне. Къ днченптълѣ віедїї пѣ-блїче дн презентѣ се івеште ші пѣзвїала спре доведїреа Егалеї дндрептѣдїрї а Націоналітѣдїлор. Кърдерїе віедїеї пѣзлїче, каре акъм дн Унгарїа ші Ардѣлѣ се івескѣ, окъпъ аша зїкжнд, есклѣсїваментѣ аттендїзїнеа пѣзлїкъ. Сашї дн Ардеалѣ, орї вреаѣ, орї пѣ, се трагѣ лъзнтрѣ дн ачесте кърѣрї прип комъна днпѣртѣшїре а лор террїторїале ші соціале. Пентрѣ ачееа е де ліпсѣ, ка еї сѣ се оріентезе, ші кърта сѣ о іее стрѣнсѣ дн мапъ, ка корабїа тревії лор комънале сѣ пѣ девїпъ ла прѣпастїе, ші дн аджнчїте. Унанїмїтатеа воїндеї ші а лъкрърїї нїчї кънд доарѣ п'аѣ фост аша де ліпсѣ, ка дн зїзеле поастре. Ваї де націа, кареа дн моментеле хотърѣктоаре пѣ штїе десклїні дѣлаоалтѣ фїїнда ші пѣлзчїреа, адевърѣлѣ ші грешала, ші кареа се окжрѣвеште де нїште діспѣсїзїнї де сїндѣ, ші нїерде дн пайн-теа окїлор цїпта ачееа, кареа протопѣрїнції аѣ сьсцінѣтѣ прип маї мълтѣ ка шапте съте де Секълі. Легѣтърї тарї, парте фїрештї, парте соціале леагъ лаоалтѣ націїнїле сїнгратїче. Ної нїмікѣ пѣ дорїмѣ аша таре, ка ачееа, ка ачесте Легѣтърї прип респектаре ре-чїпрокъ, ші сїтуатїе сѣ се днтрѣаскѣ. Респектареа ші Сїмпатїа потѣ проспѣра не зїка Базѣ, ші ачастѣ Базѣ есте Егала дндрептѣдїре. Унгърїї ші Секълії саѣ пѣсѣ не база дреп-тѣлѣї історїкѣ, ші де ачї вреаѣ сѣшї факѣ о іndependїнцѣ де Статѣ, ші о Domніе. Ромж-нїї базадї не Прїнчїпїлѣ „de nobis sine nobis“ пѣ прекъпоскѣ Дрептерї історїкѣ, ші се влѣдѣ а пѣ лъса алтѣ Дрептѣ, декът ачела, пре каре воїа маїорїтѣдїї Лъквїторїлор дъзѣ пѣтър о дїктеазъ“.

Асфелїх ва Дл. Сендъ сѣ се факѣ Пророкѣ жрпалїстїкѣ дн Патрїа стрїнѣ! Днтрадевърѣ, мїнъпате доктрїне! Елѣ вржнд сѣ трактезе деспре зн лъкрѣ стрѣнсѣ політїкѣ дн пѣнкѣ де vedere де Статѣ, ші жрпалїстїкѣ, пѣ афлѣ кеїа теорїелор де статѣ, ка деаколо сѣшї іее доктрї-нѣ пентрѣ обїектълѣ сѣл, чї пїпїнд днкоаче ші днколо віне ла ачѣа конкълсїе, къ політїка Са-шілор пѣ фост нїчї кънд політїка дѣшмѣнїеї ші а дісхармонїеї, чї а днпѣкърїї ші а пѣчїї! Алте къї, ші алте мїжлоаче, дар пѣ ачелеа, каре ле

енѣмерї D-та, аѣ сьсцінѣтѣ націа сьсеаскѣ дн Ардеалѣ. Маїстра віедїї не аратѣ, къ маїпайн-те Рома, ші апої Германїа, ва сѣ зїкъ, маї-дїнтжїс Католіцїзмълѣ, ші апої Протестантїзмълѣ лор аѣ сьсцінѣтѣ попорълѣ сьсескѣ дин Ардеалѣ; D-та ешї омѣ стрїнѣ, ші кържнд те веї дн-тоарче, де знде аї венїтѣ, де ачѣеа требѣ сѣдї зїчетѣ спре штїнда D-тале, че політїкъ аѣ авѣт ші аѣ Сашї? Ла анълѣ 1848. дн везі адънадї ла знїверсїтатеа лор дн Сивиш; дн везі репре-зентації прип Денѣтадїї лор ла Dieta дин Кължѣ, ла Dieta дин Пѣста, ла Reichstag дѣла Вїена, ші маї презртѣ днкъ ші ла Франкфѣртѣ! Де ачѣеа пѣ е мїраре, къ атжта фолосѣ аѣ гѣстатѣ Сашї дин тїмпїї ачестор 13. анї трекъдї, дн-къат штїе лъмеа, къ Гьвернълѣ абсолѣтїстїкѣ аѣ пѣсѣ пѣла тоате Мїнїстерїїле дин Вїена Амплїоїаці де націа сьсеаскѣ, маї мълдї Амплїоїаці сашї дн Ардеалѣ днченпнд дѣла Гьвернълѣ ші жде-къторїї марї ші нїчї пѣпъ ла нотарї сѣтештї, апої пентрѣ Дїрекціа фїнанціалѣ, prout et ho-діerna figura docet, аѣ авѣтѣ фндаторїал еї дн 185%. Дн квалїтате де Ромїсарїш мїнїстерїалѣ дѣстѣлѣ днгрїжїре, фїреште, зпїлатерале, ка пѣтърѣлѣ абсолѣтѣ препондерантѣ алѣ Амплїоїа-цілор сѣ фїе дн партеа Сашїлорѣ. Гьвернълѣ чентралѣ віенезѣ, днкъ ші дн Унгарїа аѣ датѣ Сашїлорѣ ардѣленї постърї, дар пѣ ші ла Тїролѣ, Vorarlberg, ші Бохемїа, ка сѣ се арете, къ ші ел, ка ші Сашї дъпъ Дл. Сендъ, обсер-веазъ політїка пѣчїї ші а днпѣкърїї.

D-ле Сендъ! D-та ешї дн пѣрере грешїтѣ деспре орідїнеа стърїї splendide mate-ріале а Сашїлор дин Ардеалѣ; пої штїмѣ аша, къ Сашїї стареа лор чеа splendїdѣ матеріалѣ, дар ші інтелектъале аѣ де а мълдѣмї Католіцїс-мълѣї лор прїмїтївѣ, апої Апостасїеї лор тре-кънд ка Лътеранїзмѣ, ші дѣла 1848. Германїсѣмълѣ, че аѣ фост іdea de predїлекціе а Гь-вернълѣ абсолѣтїстїкѣ къ стїпѣреа челоралате націїнї іndїцене дин Ардеалѣ ші Унгарїа. Зеѣ, де ар фї къпѣтатѣ ші чѣделалте нації іndїцене прѣлжнѣ ашезареа Бърѣвїлор лор дн Сербї-дїсрї де стат днкъ ачеле ськърсе вълале дѣла Гь-вернълѣ абсолѣтїстїкѣ, каре леаѣ къпѣтатѣ Сашїї, атънчї стареа матеріалѣ а челоралате нації дин Ардеалѣ п'ар фї аша къпѣтатѣ астѣзї, прекъм ачѣеа днтр'адевърѣ есте. D-та D-ле Сендъ, паї фост ла Ардеалѣ дн а. 1850. ка сѣ штїї, към Сашїї аѣ къпѣтатѣ дин вістерїа Статълії знѣ Мїліонѣ ші жметате днпѣрѣмѣтѣ фърѣ камете не 3. анї, ші не 7. анї къ камете де 3. фїорїнї. Попїлор не тот анълѣ трѣчеа сѣ пѣшеле десѣ-гъзїреї пентрѣ діжме 66,666. ф. пѣпъ кънд дн анъл ачѣста аѣ къпѣтат знѣ Капіталѣ де 5,600,000 фл. ка інтересъл ачѣстї Капіталѣ сѣ дѣпїнеаскѣ нїердѣреа діжмеї Попїлор сѣшештї, че дѣла Преодї ші мїренї ромънї ле трѣдеаѣ дн зрпа donациеї дин партеа Прїнчїпїлор ардѣленї. Ші маї презртѣ Патрїоїнїлѣ Мїнїстерїалїї віенезѣ дин зїзеле поастре аѣ прокърѣтѣ Консїсторїалїї сьсеск зн ськърсѣ де 16,000 фл. не тот анълѣ дин Вістіерїа Моархїеї, ші Сашїї пентрѣ ачѣстѣ обїектѣ

